

N:o 42.

Af Herr Gustaf Ericsson: Angående ändring af 14 § Riksdagsordningen.

Om jag erinrar om de minnesvärda och stolta dagar, då den riksdagsordning, i kraft af hvilken landets riksdagsombud nu för trettonde gången sammanträdte till lagtima riksdag, för att öfverlägga om fosterlandets angelägenheter, gick segrande ur en hård strid, de minnesvärda och stolta dagar, då landets hela tänkande befolkning blickade med hopp och oro på den fyrdelta Riksdagens förehafvanden, då städer och bygder skickade särskilda ombud till hufvudstaden för att med större kraft, än deras riksdagsmän väntades kunna förmå, uttala deras sympatier för den önskade reformen, då hundratals menniskor samlade sig utanför ständernas samlingssalar för att omedelbarligen få underrättelse om det fattade beslutet, då folk i aflägsnare bygder reste flera mil för att några timmar tidigare få kännedom om stockholmspostens innehåll och då, när det ödesdigra beslutet var fattadt i öfverensstämmelse med landets önsknin- gar, detta helsades med oändligt jubel från ena ändan af landet till den andra och framkallade patriotiska handlingar, som på ett särskildt och för framtiden säkerligen lyckobringande sätt hugfäste den betydelsefulla historiska händelsen — om jag erinrar om dessa minnesvärda och stolta dagar såsom en inledning till den framställning, på hvilken jag önskar fästa denna Riksdags uppmärksamhet, så sker det dels derföre, att det förslag, jag vill frambara och åt hvilket jag önskar all framgång, afser ett fullständigande af den riksdagsordning, som antogs i December 1865, och dels emedan detta förslag medför den svårigheten, att det, såsom flera gånger förut omhandladt, icke har några nya sidor att framvisa och att dess förfäktande alltid är utsatt för den allvarsamma olägenheten att uttrötta sina åhörare med upprepandet af sanningar, hvilka många gån-

ger förut blifvit anförda. Kunde jag blott kalla till min hjälp någon liten del af den patriotiska hänförelse, om hvilken jag här vågat erinra, så vore detta en bundsförvandt, som säkerligen skulle föra den behjertansvärda sak, jag vill främja, till en god utgång.

Representationsreformens hufvudändamål var, som bekant, tvåfaldigt: att bringa mera enhet och kraft åt riksdagsarbetet genom riksståndens afskaffande, hvarmed följde den sjelfskrifna lagstiftarerrättens bortfallande, samt representationsrättens utvidgning.

Hvad det senare ändamålet beträffar, så åtföljdes, som bekant, representationsrättens utvidgning åt ena hållet af en inskränkning åt det andra. De olika förmögenhetsvilkor, man stadgat för jordegare gent emot andra medborgare, för att de skola vara i åtnjutande af politiska rättigheter, äro orsaken härtill. Bestämmelsen angående de förra, att de skola ega eller med stadgad åborätt innehafva fast egendom till ett taxeringsvärde af minst 1,000 kronor, eller för lifstid eller minst för 5 år arrendera jordbruksfastighet till taxeringsvärde, ej understigande 6,000 kronor, har, såsom äfvenledes känt är, till följd af den fortgående hemmansklyfningen, frånhändt många politisk rösträtt och valbarhet, hvilka under förra riksdagsskicket egde båda delarne. Bestämmelsen, att andra än jordegare skola, för att vara politiskt berättigade, erlægga bevillning för minst 800 kronors årlig inkomst, har deremot gifvit många politiska rättigheter, hvilka förut saknade sådana.

Jag skall ej här upprepa, hvad förut många gånger — och obestridt — blifvit andraget för att visa det orättvisa, och följaktligen förkastliga, i dessa godtyckligt uppställda politiska kompetensvilkor. Jag vill blott, gerna medgifvande att denna brist i den nya riksdagsordningen kanske var omöjlig att undvika för att få reformen till stånd, med några jemförelser, hvartill detta politiska kompetensstadgande gifver osökt anledning, belysa saken och dermed äfven ådagalägga min och mångas — jag vet det med visshet — uppfattning af densamma.

Skulle det med någon utsigt att svenska Riksdagen vore benägen dertill lemna sitt bifall kunna föreslås, att inträde i statens tjänst endast må medgifvas sådana personer, hvilka genom läkarebetyg kunna styrka, att de äro fullkomligt friska?

Skulle man här kunna få stadgadt, att ingen får anses värdigt kunna uppbära ett domareembete, som icke väger minst tio pund?

Skulle det anses förnuftigt, om man sökte få den bestämmelsen införd i riksdagsordningen, att ingen svensk medborgare, han vare för öfrigt huru rikt utrustad med intelligens och vetande som helst, i riks-

dagen kunde få säte och stämma, om icke naturen gifvit honom en längd af sex fot?

Nödvändigheten för statens väl af sådana bestämmelser vore likväl lika lätt — eller lika svår — att bevisa, som att en person med 800 kronors inkomst har rätt att vara politiskt myndig, men en person med 799 kronors inkomst saknar rätt dertill.

Om man med omsorg för det allmännas väl stadgade, att statsråds- och andra högre förtroendeembeten endast finge innehafvas af filosofie- eller jurisdoktorer eller af sådana, som visat dermed jemförliga kunskapsprof, så vore detta, såsom förutsättande i mera omfattande och pröfvade insigter en större garanti för duglighet, vida rimligare, så vidt jag kan se, än att neka fulla medborgerliga rättigheter åt eljest oförvitliga personer därför, att de icke blifvit eller kunnat blifva taxerade till 800 kronors inkomst.

De gagnande insigterna, kärleken till fosterlandet, det redliga uppsätet och det offervilliga nitet äro nemligen — jag behöfver ej säga det — *icke* bundna vid eller beroende af inkomstbevillingens belopp. Väl har det visat sig, och detta icke sällan, att liknöjdheten för allmänna angelägenheter är stor äfven hos dem, som på grund af verkliga inkomster *kunde* stå öfver strecket, i det de icke gjort sin rätt gällande, men en sådan likgiltighet har visat sig och skall alltid förefinnas, äfven bland dem, hvilkas inkomster för dem öppna dörren äfven till Riksdagens Första Kammare. En skilnad finnes dock härvidlag, som icke bör förbises, ty den likgiltighet, som hos de förre är förklarlig, är hos de senare oförlätlig. För en person, som har 800 kronors inkomst, medför den derpå löpande skatten till stat och kommun en verklig uppoffring, något som icke är fallet med skatten på t. ex. 4,000 kronor, relativt taget.

Vore ock likgiltigheten hos de nu politiskt namnlöse större än hvad den verkligen är, att döma om min kännedom om hufvudstadens talrika arbetareklass, så lär väl icke en faktisk orättvisa derigenom förlora karakteren af orättvisa eller benägenheten att undanrödja den böra vara mindre. Äfven om blott en af tusende gäfve trycket af denna orättvisa luft i klagan, är hennes undanrödjande en oafvislig pligt, ty såsom en berömd engelsk statsman yttrade under öfverläggningen om en med denna liknande fråga, »staten skall icke vara en stjuvmoder för de många och en moder blott för de få, utan hennes uppgift är att vara en moderlig vårdarinna för hela den stora familjen».

Och hvad har man väl att frukta af dem, som nu stå under strecket? Har man någon säker kännedom om vår talrika arbetarebefolknings tänkesätt och vill man rättvist bedöma den — jag tänker här företrädesvis

på denna befolkning i de större städerna, der de dåliga inflytelseerna äro starkast — så skall domen utfalla afgjordt till dess fördel. Hon har under de senare åren allt mer gripits af en lyckobringande ifver — förut nästan okänd — att på sjelfhjelpens sunda väg förbättra sin ställning med att genom associationer eller ringar föreskaffa sig bildningsmedel och så vidt möjligt betrygga sig mot nöd i händelse af sjukdom. Denna sjelfverksamhet, som fortfarande är i stark tillväxt, är visserligen i främsta rummet till gagn för arbetarne sjelfve, men äfven, såsom lätt inses, till icke oväsentlig nytta för samhället. Af detta och andra skäl tillåter jag mig uttala det omdömet, att en arbetarebefolkning, hvilkens tankar och sträfvanden gå ut på att i sådan rigtning trygga och förbättra sin ställning, icke förtjenar att betraktas med något misstroende.

Innan jag öfvergår till det förslag, jag önskar framställa, vill jag vidröra ännu en omständighet, som jag vet i hög grad har tilldragit sig de politiskt rättslöses uppmärksamhet och utan tvifvel äfven är egnad att tilldraga sig andras.

Många fosterlandsvänner, jag kan väl säga alla, äro nu lifligt intresserade för lösningen af frågan om ändring af vårt försvarsväsen — en lösning, som, huru den slutligen än må utfalla, under alla förhållanden skall, i den gemensamma välfärdens namn, öka anspråken på hvarje medborgares skyldigheter mot fosterlandet. Det skulle visserligen icke motverka framgången af denna stora fosterländska angelägenhet, om statsmakterna, *innan* det blir fråga om att draga ökade vaxlar på offervilligheten, ginge i författning om, att obestriddigen naturliga, men hittills förhållna, rättigheter blefve tillgodosedda. Att tillämpa likställighetens grundsats i afseende på *skyldigheter*, men icke göra det i afseende på *rättigheter*, är ett tillvägagående, som alstrar känslor af förtryck, och der förtryckta finnas, der lära desse ej kunna undgå att tänka på att det äfven finnes förtryckare, och det länder icke till framtida trefnad och lycka att invägga sig i föreställningen, att sådana tankar icke finnas, för det de icke tagit sig något allmännare uttryck.

Då frågan om nedprutning af de politiska kompetensvilkoren förut varit föremål för Riksdagens pröfning, har, så vidt jag kunnat i riksdagshandlingarna finna, ett af hufvudskälen för afslag varit, att man icke velat så snart efter antagandet göra någon väsentlig ändring af riksdagsordningen.

Lika fullt som jag gillar denna betänksamhet, hvilken dock numera, sedan vår riksdagsordning varit pröfvad i tolf år och någon ändring icke kan förekomma förr än om ytterligare tre år, saknar det angifna stödet, lika fullt inser jag klokheten i att icke taga för brådstörtade

steg i afhjelpandet af dess brister, i all synnerhet den, som utgör föremål för denna min framställning. Och ehuru det utgör ett ytterligare uppehåll på vägen till det naturliga målet, som en gång nog skall nås af oss lika säkert, som många andra folk redan hunnit dit, vill jag dock inskränka mitt förslag till nedflyttande af det politiska kompetensvilkoret från 800 till 400 kronors inkomst, eller dit, der skattskyldigheten till staten för inkomst börjar tillämpas.

På grund af hvad jag sålunda anfört och med åberopande af hvad under föregående riksdagar efter nu gällande riksdagsordnings tillämpning andragits till stöd för billigheten och rättvisan af den reform, jag åsyftar, vågar jag hemställa,

att Riksdagen beslutar sådan ändring af 14 § Riksdagsordningen, att, med bibehållande af öfriga bestämmelser, rösträtt och valbarhet tillkommer hvar och en, som är uppskattad till 400 kronors inkomst eller till staten erlägger bevillning efter 2:dra artikeln i nu gällande bevillningsstadga.

Om remiss af denna min motion till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1879.

Gustaf Ericsson.

Uti ofvanstående yrkande instämmer:

Severin Axell.
